

Time: 2 Hours

Marks: 60

Q.1 Answer any two in Detail--

24 Marks

- 1) Discuss the provisions which have bearing on Right to Health in Indian Constitution citing relevant Case Laws.
- 2) Discuss the varieties of Medical Systems accepted by National Medical Commission in India. Add a note on importance of recognition by NMC/ State.
- 3) What was the reaction of Medical professionals when Medical profession was brought under Consumer protection Act 1986? Discuss in detail with relevant case laws.
- 4) Discuss the Doctrine of Informed Consent with relevant Case laws.

Q.2 Write Short notes (Any 2)

12 Marks

- 1) Near Relative (as per Human Organ Transplant Act)
- 2) Unethical conduct and Medical malpractice
- 3) Living Will
- 4) Medico legal aspects of road accident.

Q.3 Answer the following by giving reasons (any two)

12 Marks

- 1) "Bombay Genetic Clinic" is a famous well established clinic in Mumbai. Dr Dilip is working there as a Gynaecologist and Mr Gafur is working there as a Medical Geneticist.

There is a Complaint filed against Mr Gafur claiming that his Degree is Fake.

There are also some rumours about the Certification of the Bombay Genetic Clinic

- a) If the Allegation against Mr Gafur is true Can any action be taken against The Genetic Clinic? Elaborate on your opinion

b) If it is found that the Genetic Clinic is not registered with the appropriate Authority, what action can be taken against 1) the Clinic and 2) Against Dr Dilip and Mr Gafur.

- b) Mr B was to undergo a major surgery Which required blood. Dr A donated blood. On testing it was found to be positive for HIV and hence discarded. This fact somehow was known to his Fiancee. Her family inquired with the hospital about HIV status of Dr A. On knowing that he was HIV positive his engagement was called off and he was ostracized in his community. Dr A sued the Hospital.

- i) Will Dr A succeed?
- ii) Explain the rule of confidentiality.
- iii) cite relevant case law.

- c) A patient 'X' whose blood group was A+ve, was transfused with B+ve blood group on two different dates. The patient's condition worsened, and she soon died.
- Is this a fit case of medical negligence? Why?
  - Does this case require evidence to prove negligence?
  - Cite the Maxim
- d) A competent adult patient was suffering from brain tumour. It required an emergency operation. The operation was risky and expensive. The Patient refused the operation and was discharged against medical advice. After one month of discharge, the patient died. The relatives sued the doctor claiming negligence for not informing them about the seriousness of the illness.
- Is the doctor liable? What could be the defence/s of the doctor?
  - What is doctrine of contributory negligence? Can the doctrine of contributory negligence be applied in this case? Explain.

Q4) Answer in Short (any 6)

12 marks

- What is Magic Remedy under the Drugs and Magic Remedies (Objectionable Advertisement) Act, 1954?
- What is Similia similibus curantur?
- What is the right of self-determination?
- What is Amniocentesis?
- What is Bolams Test?
- Define Brainstem death under Transplantation of Human Organs Act, (THOA) 1994.
- What is the objective of the The Pre conception and Pre- Natal Diagnostic Techniques (Regulation and Prevention of Misuse) Act, 1994?
- Mention any two Rights of Registered Medical Practitioner
- Explain the term Command Nucleus
- Define 'Drug' under the Drugs & Magic Remedies (Objectionable Advertisement) Act, 1954.

*****

वेळ: २ तास

एकुण गुण : ६०

Q1) कोणतेही दोन उत्तर द्या

24

- 1) संबंधित केस कायद्यांचा हवाला देऊन भारतीय राज्यघटनेतील आरोग्याच्या अधिकारावर परिणाम करणाऱ्या तरतुदींची चर्चा करा
- 2) भारतातील राष्ट्रीय वैद्यकीय आयोगाने स्वीकारलेल्या वैद्यकीय प्रणालींच्या प्रकारांची चर्चा करा. राष्ट्रीय वैद्यकीय आयोगाकडून मान्यतेच्या महत्त्वावर एक टीप जोडा.
- 3) जेव्हा वैद्यकीय व्यवसायाला ग्राहक संरक्षण कायदा 1986 अंतर्गत आणण्यात आले तेव्हा वैद्यकीय व्यावसायिकांची प्रतिक्रिया काय होती? संबंधित केस कायद्यांसह तपशीलवार चर्चा करा.
- 4) संबंधित केस कायद्यांसह माहितीपूर्ण संमतीच्या सिद्धांतावर चर्चा करा.

Q.2 लहान नोट्स लिहा (कोणत्याही 2)

12

- 1) जवळचे नातेवाईक (मानवी अवयव प्रत्यारोपण कायदानुसार)
- 2) अनैतिक आचरण आणि वैद्यकीय गैरव्यवहार
- 3) लिविंग विल
- 4) रस्ता अपघातांचे न्यायवैद्यक पैलू

प्र.३ कारणे देऊन खालील उत्तर द्या (कोणतेही दोन)

12

- १) बॉम्बे जेनेटिक क्लिनिक” हे मुंबईतील प्रसिद्ध सुस्थापित क्लिनिक आहे. डॉ. दिलीप तेथे स्त्रीरोगतज्ज्ञ म्हणून काम करत आहेत आणि श्री गफूर तेथे वैद्यकीय अनुवंशशास्त्रज्ञ म्हणून काम करत आहेत. श्री गफूर यांच्या विरोधात तक्रार दाखल करण्यात आली असून, त्यांची पदवी बनावट असल्याचा दावा करण्यात आला आहे. बॉम्बे जेनेटिक क्लिनिकच्या प्रमाणपत्राबाबतही काही अफवा आहेत.
- अ) श्री गफूरवरील आरोप खरे असल्यास जेनेटिक क्लिनिकवर काही कारवाई करता येईल का? तुमचे मत सविस्तर लिहा.
- ब) अनुवांशिक क्लिनिक योग्य प्राधिकरणाकडे नोंदणीकृत नसल्याचे आढळल्यास,
- 1) क्लिनिक आणि 2) डॉ. दिलीप आणि श्री गफूर विरुद्ध काय कारवाई केली जाऊ शकते.
- २) श्रीमान बी वर मोठी शस्त्रक्रिया होणार होती. ज्यासाठी रक्त आवश्यक आहे. डॉ. ए ने रक्तदान केले. तपासणी केल्यावर ते एचआयव्ही पॉझिटिव्ह असल्याचे आढळून आले आणि म्हणून टाकून दिले. ही वस्तुस्थिती त्याच्या मंगेतराला कळली. तिच्या कुटुंबीयांनी हॉस्पिटलमध्ये डॉ. ए.च्या एचआयव्ही स्थितीबद्दल चौकशी केली. तो एचआयव्ही पॉझिटिव्ह असल्याचे कळल्यावर त्याचे लग्न रद्द करण्यात आले आणि त्याला त्याच्या समाजातून बहिष्कृत करण्यात आले. डॉ. ए ने हॉस्पिटलवर दावा दाखल केला.
- i) डॉ. ए यशस्वी होईल का?
- ii) गोपनीयतेचा नियम स्पष्ट करा.
- iii) संबंधित केस कायद्याचा हवाला द्या.

३) एक रुग्ण 'X' ज्याचा रक्तगट A+ve होता, त्याला B+ve रक्तगट दोन वेगवेगळ्या तारखांना देण्यात आला. रुग्णाची प्रकृती बिघडली आणि लवकरच तिचा मृत्यू झाला.

- हे वैद्यकीय निष्काळजीपणाचे प्रकरण आहे का? का?
- या प्रकरणात निष्काळजीपणा सिद्ध करण्यासाठी पुराव्याची आवश्यकता आहे का?
- मॅक्सिमचा उल्लेख करा

४) एक सक्षम प्रौढ रुग्ण ब्रेन ट्यूमरने ग्रस्त होता. त्यासाठी आपत्कालीन ऑपरेशन आवश्यक होते. ऑपरेशन धोकादायक आणि खर्चिक होते. रुग्णाने ऑपरेशनला नकार दिला आणि वैद्यकीय सल्ल्याविरुद्ध त्याला सोडण्यात आले. एका महिन्याच्या डिस्चार्जनंतर, रुग्णाचा मृत्यू झाला. आजाराचे गांभीर्य न कळवल्याने नातेवाईकांनी डॉक्टरांवर निष्काळजीपणाचा दावा करत फिर्याद दिली.

- डॉक्टर जबाबदार आहेत का? डॉक्टरांचा बचाव काय असू शकतो?
- योगदानात्मक निष्काळजीपणाचा सिद्धांत काय आहे?
- या प्रकरणात योगदानात्मक निष्काळजीपणाचा सिद्धांत लागू केला जाऊ शकतो का? स्पष्ट करा.

Q4) कोणत्याही 6 चे उत्तर द्या

12

- ड्रग्स अँड मॅजिक रेमेडीज (आक्षेपार्ह जाहिरात) कायदा, 1954 अंतर्गत जादूचा उपाय काय आहे?
- सिमिलिया सिमिलियाबस क्युरंटूर म्हणजे काय?
- आत्मनिर्णयाचा अधिकार काय आहे?
- गर्भजलचिकित्सा म्हणजे काय
- बोलम्स टेस्ट म्हणजे काय?
- मानवी अवयव प्रत्यारोपण कायद्यांतर्गत ब्रेनस्टेम मृत्यूची व्याख्या करा
- गर्भधारणापूर्व आणि प्रसवपूर्व निदान तंत्र (गैरवापराचे नियमन आणि प्रतिबंध) अधिनियम, 1994 चे उद्दिष्ट काय आहे?
- नोंदणीकृत वैद्यकीय व्यावसायिकाच्या कोणत्याही दोन अधिकारांचा उल्लेख करा.
- कमांड न्यूक्लियस या शब्दाचे स्पष्टीकरण करा
- ड्रग्स अँड मॅजिक रेमेडीज (आक्षेपार्ह जाहिरात) कायदा, 1954 अंतर्गत 'औषध' ची व्याख्या करा.

*****